

Sygn. akt I C 631/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2013 r.

Sąd Rejonowy w Zgorzelcu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Agnieszka Wiercińska – Bałaga

Protokolant Renata Bleichert

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2013 r.

w Z.

sprawy z powództwa (...) M. J. (1), (...) Spółki Jawnej w B.

przeciwko Gminie B. przy udziale interwenienta ubocznego po stronie pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w W. Oddziału w Z.

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. zasądza od powoda na rzecz interwenienta ubocznego kwotę 1217 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

IV. nakazuje powodowi aby uiścił na rzecz Skarbu Państwa – Sądu rejonowego w Zgorzelcu kwotę 127,20 zł tytułem brakującej części kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 631/12

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) M. J. (1), (...) spółka jawna z siedzibą w B. domagała się zasądzenia od strony pozwanej Gminy B. na jej rzecz kwoty 9735,76 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2012 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego żądania strona powodowa przytoczyła, iż w dniu 4 października 2011 r. w wyniku zerwania się tablicy informacyjnej zawieszanej nad drogą nr (...) przy ul. (...) w B. uszkodzeniu uległ autobus marki R. nr rej. (...) stanowiący własność spółki jawnej (...) M. J. (1), M. J. (2) z siedzibą w B.. Fakt oraz miejsce powstania szkody zostały udokumentowane przez funkcjonariuszy z Komisariatu Policji w B.. Na skutek przedmiotowego zdarzenia strona powodowa doznała szkody. W toku postępowania likwidacyjnego prowadzonego przez ubezpieczyciela pozwanej (...) S.A. Oddział w Z. ustalono, iż koszt naprawy uszkodzonego autobusu wynosi 5670,72 zł netto. Przedmiotowy autobus był wykorzystywany do prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej w postaci regularnych przewozów w komunikacji miejskiej w ramach granic administracyjnych miasta B., w związku z czym wobec jego uszkodzenia powódka zmuszona była wynajmować na czas naprawy pojazd zastępczy, koszt wynajmu wyniósł 4065,04 zł. Zdaniem powoda strona pozwana jako zarządca drogi ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe na drodze publicznej. W szczególności na podstawie art.20 pkt 4 ustawy o drogach publicznych do jej obowiązków należy utrzymanie

nawierzchni drogi, chodników, drogowych obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą, a więc do wykonywania robót konserwacyjnych, porządkowych i innych zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa i wygody ruchu. Zaniechanie lub wadliwe wykonywanie tych obowiązków ciężących na pozwanej prowadzi do powstania jej odpowiedzialności odszkodowawczej. Zdaniem strony powodowej pozwana nie dopełniła ciężących na niej jako zarządcy drogi obowiązków, co uzasadnia jej odpowiedzialność za przedmiotowe zdarzenie.

W odpowiedzi na pozew (k 50-52) strona pozwana Gmina B. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jej rzecz od powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ponadto przypozwała (...) S.A. Oddział w Z. jako stronę zawartej przez pozwaną w dniu 28.04.2011 r. umowy ubezpieczenia mienia do udziału w sprawie.

Zarzuciła, iż wbrew twierdzeniom powoda nie doszło po stronie pozwanej do zaniechania lub wadliwego wykonywania obowiązków zarządcy drogi, albowiem urządzenia związane z drogą były wykonywane przez nią zgodnie ze sztuką i w należyłym stanie technicznym. Podniosła także, iż strona powodowa nie wykazała bezpośredniego związku przyczynowego pomiędzy przedmiotowym zdarzeniem a ewentualnym działaniem lub zaniechaniem pozwanej. W szczególności w dniu 3 października 2011 r. pracownik (...) w B. J. H. dokonywał przeglądu urządzeń na obwodnicy B. i zlecił zdemontowanie uszkodzonej części, co wykonano tego samego dnia.

Pismem procesowym z dnia 28 sierpnia 2012 r. (k 97-98) (...) Spółka Akcyjna V. (...) w W. Oddział w Z. przystąpiła do udziału w sprawie w charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanej oraz wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Podaje, iż z uwagi na zawarcie przez stronę pozwaną z nią umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, obejmującą swym zakresem również likwidację szkód powstałych w niniejszych okolicznościach, wobec czego w razie niekorzystnego dla pozwanego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy przysługiwać mu będzie względem interwenienta ubocznego roszczenie o zwrot zasądzonej kwoty, co uzasadnia jej interes prawny w korzystnym dla pozwanego zakończeniu niniejszego postępowania. Nadto wskazała, iż w toku postępowania likwidacyjnego ustalono, iż nie mogło dojść do powstania szkody w podawanych przez powoda okolicznościach, o czym świadczą notatki J. H., który w dniu, w którym doszło do uszkodzenia autobusu powoda dokonywał oględzin stanu instalacji, na której umieszczono znaki oraz usunął dostrzeżoną usterkę jednego z elementów poprzez jego demontaż. Podniosła także, iż odpowiedzialność pozwanej kształtuje się w oparciu o zasady winy a nie ryzyka, co wymaga wykazania przez powoda, że pozwanej można przypisać zawinięcie w dbałości o należyty stan drogi oraz jej wyposażenia, a tymczasem z materiału dowodowego wynika, iż pozwana dochowała należytej staranności w zarządzie swoim mieniem.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strona powodowa (...) M. J. (1), (...) spółka jawna w B. prowadzi działalność gospodarczą, której przedmiotem jest pasażerski transport lądowy, w ramach której to działalności na podstawie umowy z 10.09.2010 r. zawartej w trybie przetargu nieograniczonego zawartej z Gminą B. wykonywała usługi przewozowe w komunikacji miejskiej w granicach administracyjnych miasta B. w oparciu o rozkład jazdy stanowiący załącznik nr 1 do umowy oraz zestawienie tras i ilości wozokilometrów stanowiących załącznik nr 2 do umowy na czas określony od 13 września 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. do obowiązków umownych powoda należało wykonywanie usług przewozowych autobusem o ilości miejsc siedzących nie mniej niż 30 każdy, przystosowanych do regularnej komunikacji miejskiej. W §5 umowy zastrzeżono kary umowne na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań umownych przez strony, w tym między innymi karę umowną w wysokości 0,2 % wynagrodzenia umownego brutto za każdy niewykonany przewóz.

(dowód: odpis aktualny z rejestru przedsiębiorców nr KRS (...) k 11-13; zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym REGON z 17.11.2008 r. k 28; umowa nr (...)342-45/558/10 k 32-36; licencja na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób k 37; rozkład jazdy komunikacji miejskiej w B. k 30-31)

W dniu 4 października 2011 r. ok. godziny 12¹⁰ na ulicy (...) w B. z nieustalonych przyczyn na autobus marki R. nr rej. (...) stanowiący własność powoda, a kierowany w tym czasie przez Z. J. obsługującego połączenia komunikacji miejskiej, o wysokości 335 cm spadła zawieszona nad drogą metalowa tablica oznaczająca dopuszczalną wysokość przejeżdżających pojazdów tj. do 350 cm. Wskutek tego w autobusie uległa uszkodzeniu przednia szyba, blacharka na powierzchni ok. 20 cm na krawędzi łączącej dach z przednią szybą, pękło szkło lampy prawej przeciwmgielnej oraz uszkodzona została powłoka lakiernicza na pokrywie czołowej autobusu o wielkości ok. 5 cm w jej prawej części.

(dowód: zaświadczenie nr 202/11 z 18.10.2011 r. wydane przez Komisariat Policji w B. k 39; dokumentacja fotograficzna k 14-18; notatka informacyjna o zdarzeniu drogowym z 14.10.2011 r. k 38; materiały z postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez KP w B. nr BE- (...) -827/12 k 86-95; zeznania świadka Z. J. k 118 verte; zeznania świadka J. K. k 134 verte; zeznania świadka I. O. k 134 verte-135; kalkulacja szkody nr 23- (...) k 40-42)

Koszt naprawy uszkodzeń stanowiącego własność powoda autobusu marki R. nr rej. (...) powstałych na skutek powyższego zdarzenia z uwzględnieniem przeciętnych cen usług w warsztatach samochodowych wynosi 5446 zł brutto. Czasookres wyłączenia tego autobusu z użytkowania w celu wykonania naprawy przedmiotowych uszkodzeń wynosił 8 dni.

(dowód: opinia biegłego K. D. k 153-159; 189 verte-190)

W okresie naprawy uszkodzonego pojazdu dla realizacji zobowiązań umownych wynikających z wykonywaniem przez stronę powodową usługi przewozowej komunikacji miejskiej konieczne było wynajęcie przez powoda autobusu. Za wynajęcie autobusu zastępczego na czas naprawy autobusu uszkodzonego na skutek zdarzenia z 4.10.2011 r. w okresie od 10 do 19 października 2011 r. (tj. 10 dni) strona powodowa zapłaciła 4065,04 zł.

(dowód: zeznania powoda M. J. (2) k 135; faktura VAT nr (...) k 29; oświadczenie powoda z 18.11.2011 r. k 27)

Właścicielem i użytkownikiem konstrukcji metalowych ograniczających wysokość skrajni drogowej na obwodnicy B., w tym na ulicy (...) jest będąca zarządcą drogi gminnej nr (...) Gmina B.. Czynności konserwacyjne związane z utrzymaniem w stanie niepogorszonym i niestwarzającym zagrożenia dla ruchu drogowego wykonuje zakład komunalny strony pozwanej- Miejski Zakład (...) w B..

(dowód: pismo Urzędu Miasta i Gminy B. z 8.11.2011 r. k 22)

Przedmiotowa obwodnica B., w tym ulica (...) jest codziennie kontrolowana przez pracowników (...) w B. pod kątem, czy nie ma uszkodzeń znaków (...) umocowanych na stalowych konstrukcjach ograniczających wysokość pojazdów do 3,50 m w celu wyeliminowania zagrożenia dla jeżdżących tam pojazdów w przypadku urwania się tablicy znaku (...). Tego rodzaju kontrola została także przeprowadzona w dniu 4.10.2011 r. i podczas niej nie stwierdzono uszkodzenia znaków (...). W tygodniu zdarzało się 5-6 wypadków uszkodzenia tych znaków. Istniejące uszkodzenia po stwierdzeniu ich istnienia lub w oparciu o pisemne lub telefoniczne zgłoszenie były na bieżąco usuwane przez pracowników (...). Po otrzymaniu zgłoszenia uszkodzenia znaku w dniu 4.10.2011 r. J. H. wysłał na miejsce pracowników w celu usunięcia uszkodzenia.

(dowód: notatka służbowa J. H. z 12.12.2011 r. k 55; zeznania świadka J. H. k 119)

Strona pozwana Gmina B. zawarła w dniu 27 kwietnia 2009 r. z (...) S.A. w W. Oddziałem w Z. umowy ubezpieczenia generalnego dla zadań pakietu I na okres 36 miesięcy od 29.04.2009 r. do 28.04.2012 r. W postępowaniu likwidacyjnym dotyczącym przedmiotowej szkody na skutek zgłoszenia szkody przez powoda interwenient uboczny odmówił wypłaty stronie powodowej odszkodowania za uszkodzenie autobusu w dniu 4.10.2011 r. wobec braku odpowiedzialności zarządcy drogi na podstawie art.415 kc, ustalając, iż szkoda powstała na skutek zdarzenia losowego.

(dowód: umowa ubezpieczenia z 27.04.2009 r. k 60-62; pismo (...) S.A. z 20.03.2012 r. k 19; pismo (...) S.A. z 28.12.2011 r. k 20; pismo (...) S.A. z 21.11.2011r. wraz z pismem Gminy B. z 8.11.2011 r. k 21-22, pismo (...) S.A. z 8.11.2011 r. k 23; pismo pełnomocnika powoda z 4.11.2011 r. k 24)

Sąd zważył, co następuje:

Jednostki samorządu terytorialnego, a więc także pozwana Gmina B., w sferze gospodarczej, dominium (por. Z. Banaszczyk (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 789 i n.) nie ponoszą odpowiedzialności w oparciu o art.417 kc. Do działań władczych nie zalicza się także usług użyteczności publicznej, wykonywanych przez administrację państwową lub samorządową, często przekazywanych odrębnym osobom prawnym (por. P. Lissoń, Usługi użyteczności publicznej (w:) Prawo wobec wyznań współczesności, pod red. P. Wilińskiego, Poznań 2004, s. 268 i n.). W przypadku szkód wyrządzonych przez organy państwowe lub jednostki samorządu terytorialnego poza sferą imperium, nie odpowiadają one na podstawie art. 417 k.c., lecz na ogólnych zasadach prawa cywilnego (por. art. 416, 427, 433-436 kc), co gwarantuje równą dla wszystkich podmiotów ochronę prawną, zgodnie z ogólnymi zasadami prawa cywilnego oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Zatem zakres odpowiedzialności pozwanej za skutki zdarzenia z dnia 4.10.2011 r. należy oceniać na podstawie art.416 kc, zgodnie z którym osoba prawna jest obowiązana do naprawienia szkody wyrządzonej z winy jej organu. (zob. wyrok SN z 10.06.2005 r., sygn. II CK 719/04, LEX nr 180859)

Przy czym dla uznania, iż w danym wypadku pozwana ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie tego przepisu niezbędnym jest wykazanie, iż szkoda jest wyrządzona przez organ przewidziany w jej statucie lub obowiązujących przepisach w sposób tam określony, wyrządzająca szkodę czynność organu musi się mieścić w granicach jego uprawnień wynikających z realizacji przypisanych mu funkcji, pomiędzy czynnością organu a szkodą musi istnieć normalny związek przyczynowy oraz wyrządzająca szkodę czynność organu musi nosić znamiona winy. W orzecznictwie powszechnie przy tym przyjmuje się, że przy kolegialnym charakterze organu (jak w przypadku pozwanej) wystarczy, aby szkoda była następstwem zawinionego zachowania się (działania lub zaniechania) tych jego członków, którzy w konkretnej sytuacji działają w wykonaniu funkcji organu, czy też podejmują decyzję i wydają polecenie, którego wykonanie powoduje powstanie szkody (zob. wyrok SN z 5.12.2007 r., sygn. I CSK 304/07; wyrok SN z 5.11.2010 r., sygn. I CSK 12/10), przy czym winę organu można także ustalić na podstawie koncepcji tzw. winy anonimowej, wówczas przy braku możliwości indywidualizacji winy członka zarządu organu osoby prawnej w praktyce poprzestaje się na ustaleniu bezprawności czynu szkodzącego (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 21.10.2008 r., sygn. III APa 11/08; M. Safjan Odpowiedzialność deliktowa osób prawnych, opublik. w pracy zbiorowej pod red. E. Skowrońskiej Z problematyki współczesnego prawa cywilnego Księga Pamiątkowa ku czci Profesora Tomasza Dybowskiego, SI 1994, tom 21). Natomiast uwolnienie się od odpowiedzialności może nastąpić poprzez wykazanie braku wymienionych przesłanek odpowiedzialności, przy czym podkreślić należy, iż wina osoby prawnej w niektórych wypadkach może przybrać postać winy w wyborze, uzasadniając jej odpowiedzialność na podstawie art.429 kc.

Zgodnie z art.20 pkt 4 ustawy z 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t. jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 260) Gmina B. jako zarządca drogi, na której doszło do przedmiotowego zdarzenia zobowiązana jest do utrzymania nawierzchni drogi, chodników, drogowych obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą, przy czym w myśl art.4 pkt 20 cytowanej ustawy przez utrzymanie drogi rozumie się wykonywanie robót konserwacyjnych, porządkowych i innych zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa i wygody ruchu, w tym także odśnieżania i zwalczania śliskości drogowej, a więc tego rodzaju działań, które mają na celu utrzymanie drogi w stanie wykluczającym narażenie użytkowników na wypadek pozostający w adekwatnym związku przyczynowym z korzystaniem z drogi. Natomiast zawinione w rozumieniu art.416 kc zaniechanie lub wadliwe wypełnianie przez zarządcę drogi obowiązków skutkują powstaniem odpowiedzialności odszkodowawczej za powstałą na ich skutek szkodę. W szczególności praca jednostki organizacyjnej sprawującej zarząd nad drogą, w tym konkretnym wypadku komórki organizacyjnej pozwanej Gminy B. tj. Miejskiego Zakładu (...) w B., powinna być tak zorganizowana, żeby miała ona możliwość odpowiednio szybkiego stwierdzenia wystąpienia na drodze zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu i podjęcia działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia (np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 września

1980 r., sygn. II CR 316/80, opublik. OSNCP 1981, nr 7, poz. 129, z dnia 8 października 1985 r., sygn. I CR 289/85, opublik. OSNCP 1986, nr 10, poz. 154, z dnia 25 marca 1999 r., sygn. III CKN 213/98, nie publ.). W sprawie wymagało zatem rozważenia, czy praca jednostki organizacyjnej sprawującej zarząd drogi była tak zorganizowana, że mogła ona dopełnić spoczywający na niej obowiązek usunięcia zaistniałego zagrożenia w ruchu na drodze i czy w konkretnym wypadku miała taką możliwość. (zob. wyrok SN z 26 marca 2003 r., sygn. II CKN 1374/00, LEX nr 78829) Zdaniem Sądu w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie sposób jest postawić stronie pozwanej zarzut niewłaściwego zorganizowania obowiązków organizacyjno- porządkowych obciążających zarządcę drogi, a który mógłby stanowić podstawę do przyjęcia jej odpowiedzialności za szkodę poniesioną przez powoda na skutek zdarzenia z 4.10.2011 r. W szczególności zauważyć należy, iż pracownicy (...) w B. codziennie dokonywali sprawdzenia stanu technicznego urządzeń ograniczających wysokość wraz z umieszczonymi na nich znakami drogowymi (...), nadto na skutek zgłoszeń o ich uszkodzeniu na bieżąco co najmniej 5-6 razy w tygodniu dokonywali naprawy uszkodzeń tych znaków i konstrukcji stalowych, na których były umieszczone. Każdorazowo także dokonywali napraw tych urządzeń w razie powzięcia wiadomości, tak na skutek zgłoszenia, czy też wykonywanej kontroli o ich uszkodzeniu. W ocenie Sądu działania te w sposób należyty gwarantowały eliminowanie zagrożeń dla użytkowników drogi w razie zerwania przyczepu znaku (...). Natomiast nie można traktować tej odpowiedzialności jako absolutnej, oderwanej od winy zarządcy drogi. Oznacza to, że nawet przy prawidłowym wywiązywaniu się z obowiązków zarządcy drogi przez stronę pozwaną z przyczyn od niej niezależnych, o charakterze losowym, bądź będących efektem zawinionego działania osób trzecich np. kierowców naruszających zakaz przejazdu pojazdów o wysokości powyżej 350 cm, mogło dojść do powstania szkody, jednakże nie pozwala to w żadnym wypadku na przypisanie odpowiedzialności za szkodę stronie pozwanej.

Ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania lub niedopełnienia obowiązków przez zarządcę spoczywa, zgodnie z art. 6 kc, na poszkodowanym, który dochodzi odszkodowania. Obowiązkowi temu powód nie sprostał, co więcej nie przejawiał nawet w tym kierunku większej inicjatywy. Argumentów na poparcie swego stanowiska dostarczyła natomiast strona przeciwna, która poprzez zeznania świadka J. H. oraz notatki służbowe (k 54-55) jednoznacznie wykazała, iż wywiązywała się w sposób należyty z obowiązków określonych w art.20 pkt 4 ustawy o drogach publicznych. W tym stanie rzeczy powództwo jako pozbawione uzasadnionych podstaw podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98§1 i 3 kpc. Na zasądzoną kwotę 1200 zł składa się wynagrodzenie radcy prawnego ustalone na podstawie §6 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Sąd przyznał interwenientowi ubocznemu koszty interwencji od przeciwnika zobowiązanego do zwrotu kosztów na podstawie art. 107 zd.3 kpc z uwagi na spełnienie przesłanek z art. 98 § 1 kpc i art. 109 kpc. (por. postanowienie SN z dnia 8 czerwca 1973 r., II CZ 75/73, opublik. OSNC 1974, nr 1, poz. 38; postanowienie SN z dnia 11 listopada 1975 r., III PR 106/75, opublik. OSP 1976, z. 12, poz. 227). Zasądzona kwota 1217 zł obejmuje 17 zł opłaty skarbowej za pełnomocnictwo oraz 1200 zł tytułem wynagrodzenia adwokata ustalonego na podstawie §6 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

O dalszych kosztach sądowych należnych Skarbowi Państwa orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1389) w zw. z art. 98 kpc wobec tego, że powód niewątpliwie przegrał proces, uwzględniając przy tym brakującą część kosztów sądowych, obejmujących wydatki na koszty opinii biegłego w kwocie 127,20 zł tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.